

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-516/16

**Erzeugerorganisation Tiefkühlgemüse eGen
versus
Agrarmarkt Austria**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesverwaltungsgericht)

Eelotsusetaotlus – Põllumajandus – Ühine turukorraldus – Puu- ja köögiviljasektori rakenduskava – Määrus (EÜ) nr 1234/2007, muudetud määrusega (EÜ) nr 361/2008 – Artiklid 103b, 103d ja 103g – Euroopa Liidu finantsabi – Määrus (EL) nr 543/2011 – Artikkel 60 ja IX lisa punkt 23 – Tootjaorganisatsiooni ettevõtetesse ja/või tööruumidesse tehtavad investeeringud – Mõiste – Õiguspärane ootus – Õiguskindlus

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (seitsmes koda) 20. detsembri 2017. aasta otsus

1. *Põllumajandus – Ühine turukorraldus – Puu- ja köögiviljad – Tootjaorganisatsioonid – Liidu finantsabi – Tootjaorganisatsiooni ettevõtetesse ja/või tööruumidesse tehtavad investeeringud – Mõiste*

(Komisjoni määrus nr 543/2011, IX lisa punkt 23)

2. *Põllumajandus – Ühine turukorraldus – Puu- ja köögiviljad – Tootjaorganisatsioonid – Liidu finantsabi – Keeldumine finantsabi jäägi väljamaksmisest ja alusetult väljamakstud abi tagasimaksmise nõudmine – Õiguspärase ootuse kaitse – Puudumine*

(Komisjoni määrus nr 543/2011, IX lisa punkt 23)

3. *Eelotsuse küsimused – Vastuvõetavus – Piirid – Ilmselt asjakohatud küsimused ja oletuslikud küsimused, mis on esitatud kontekstis, mis välistab tarviliku vastuse*

(ELTL artikkel 267)

4. *Euroopa Liidu omavahendid – Liidu poolt kaasfinantseeritava alusetult väljamakstud abi tagasinõudmine – Korduvuse puudumine – Lubatavus – Tingimused*

1. Komisjoni 7. juuni 2011. aasta rakendusmääruse (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga, IX lisa punkti 23 mis viitab investeeringutele, mis on tehtud „tootjaorganisatsiooni ettevõttesse ja/või tööruumi“, tuleb tõlgendada nii, et:

- pelk asjaolu, et selle määruse artikli 60 lõikes 1 osutatud rakenduskava raames on tehtud investeeringud mitte asjaomasele tootjaorganisatsioonile, vaid kolmandale isikule kuuluval maatükil, ei kujuta endast nendest sätetest esimese kohaselt põhimõtteliselt kriteeriumi, mis näitab, et selle tootjaorganisatsiooni poolt investeeringutena tehtud kulud ei vasta ühele rakenduskava tingimusele;
- IX lisa punkt 23 viitab investeeringutele, mis on tehtud ettevõtetesse või tööruumidesse, mis nii õiguslikult kui faktiliselt on nimetatud tootjaorganisatsiooni ainukontrolli all, millest tulenevalt oleks selle investeeringu kasutamine kolmanda isiku poolt välistatud.

(vt resolutsiooni punkt 1)

2. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus see, kui niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas keeldub liikmesriigi pädev asutus ühelt poolt selle finantsabi jäägi väljamaksmisest, mida tootjaorganisatsioon oli taotlenud investeeringuks, mis lõpuks tunnistati rakendusmääruse nr 543/2011 IX lisa punkti 23 alusel abikõlbmatuks, ja teiselt poolt nõuab see asutus tootjaorganisatsioonilt kõnealuse investeeringu jaoks juba antud abi tagasimaksmist.

Sellega seoses tuleb meenutada, et liikmesriigi poolne kaalutusõiguse kasutamine seoses võimalusega, kas nõuda aluselt või ebaseaduslikult antud liidu finantsabi tagasi või mitte, on vastuolus ühise põllumajanduspoliitika raames liikmesriikide ametiasutustele pandud kohustusega aluselt või ebaseaduslikult antud finantsabi tagasi nõuda (vt selle kohta eelkõige kohustus, 21.9.1983, Deutsche Milchkontor jt, 205/82–215/82, EU:C:1983:233, punkt 22).

Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei saa liidu õigusakti konkreetse sätte vaidlustamisel tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele ja liidu õigust kohaldama kohustatud liikmesriigi ametiasutuse tegevus, mis on sellega vastuolus, ei saa olla ettevõtja jaoks alus õiguspärasele ootusele olla koheldud viisil, mis on liidu õigusega vastuolus (kohtuotsused, 1.4.1993, Lageder jt, C-31/91–C-44/91, EU:C:1993:132, punkt 35, ja 20.6.2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407, punkt 52).

Lisaks määrati asjaomase rakenduskava heakskiitmisel kindlaks, et ühise põllumajanduspoliitika raames tuleb tingimusi, mille korral liit võtab tehtud kulud enda kanda, tõlgendada kitsalt, kuna ühise põllumajanduspoliitika juhtimisega liikmesriikide ettevõtjate jaoks võrdsetes tingimustes on vastuolus see, kui ühe liikmesriigi ametiasutused soodustavad mõne konkreetse sätte laiemal tõlgendamisel tulemusel selle liikmesriigi ettevõtjaid (vt selle kohta kohtuotsused, 27.2.1985, Itaalia vs. komisjon, 55/83, EU:C:1985:84, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6.11.2014, Madalmaad vs. komisjon, C-610/13 P, ei avaldata, EU:C:2014:2349, punkt 41).

(vt punktid 68, 69 ja 71 ning resolutsiooni punkt 2)

3. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 80 ja 82)

4. Sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas tuleb liidu õigust tõlgendada nii, et kuna käesoleva kohtuotsuse tagajärgi ajaliselt ei piirata, siis ei ole liidu õigusega vastuolus võtta alusetult antud abi tagasinõudmise välistamiseks arvesse õiguskindluse põhimõtet, tingimusel et tingimused on samad, mis puhtalt siseriikliku finantsabi tagasinõudmisel, et Euroopa Liidu huvi on täiel määral arvesse võetud ning et abisaaja heauskus on tuvastatud.

Järelikult ei saa pidada liidu õigusega vastuolus olevaks seda, kui siseriiklikus õiguses võetakse riigi ametiasutuste poolt alusetult välja makstud finantsabi tagasinõudmise juures seaduslikkuse põhimõtte kõrval arvesse ka õiguskindluse põhimõtet, kuna viimati nimetatud on osa liidu õiguskorrast (kohtuotsused 19.9.2002, Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, punkt 56 seal viidatud kohtupraktika, ning 21.6.2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punkt 24).

Õiguskindluse põhimõte nõuab, et liidu õigusnorm peab võimaldama puudutatud isikutel täpselt teada oma kohustuste ulatust. Õigussubjektidel peab olema võimalik selgelt teada oma õigusi ja kohustusi ning toimida neile vastavalt (kohtuotsus 21.6.2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).

Samas tuleb liidu huvi abi andmise tingimusi rikkudes antud abi tagasisaamiseks täiel määral arvesse võtta, kui hinnatakse kõnealust huvi, sealhulgas juhul – vaatamata eelmises punktis meenutatule –, kui leitakse, et õiguskindluse põhimõttega on vastuolus see, kui abisaaja on kohustatud abi tagasi maksma (kohtuotsused 19.9.2002, Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21.6.2007, ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, punkt 32).

Pealegi saab abisaaja tagasimaksmise nõude vaidlustada vaid juhul, kui ta toimis finantsabi nõuetekohase kasutamise seisukohalt heauskselt (kohtuotsus 19.9.2002, Huber, C-336/00, EU:C:2002:509, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

(vt punktid 97, 98, 100 ja 101 ning resolutsiooni punkt 3)